

TKAMY DOBROSTAN

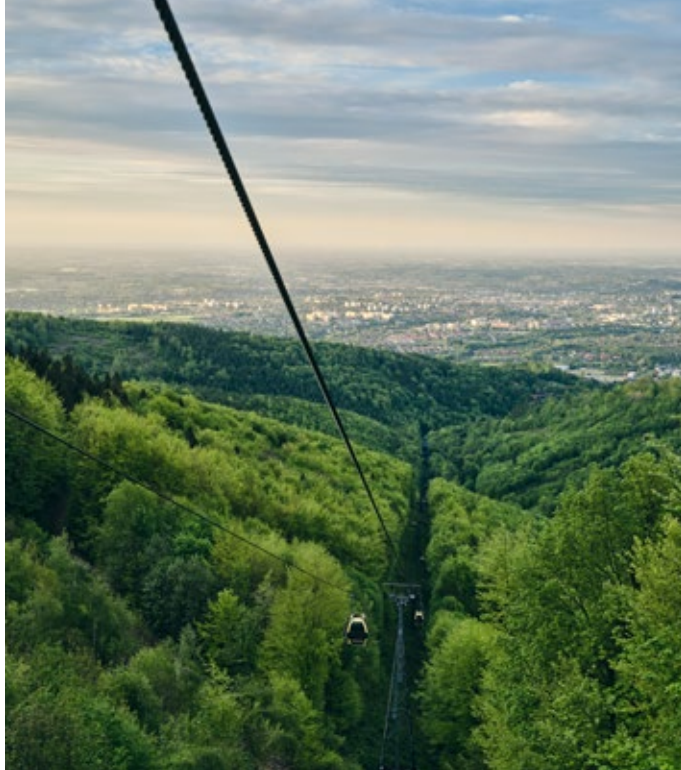

foto. Patryk Sawicki

Zieleń użyta w publikacji ma odcień liści buku – najbardziej powszechnego gatunku drzew występujących w otaczających Bielsko-Białą lasach. Jest w niej naturalny spokój, ale i witalność. Połączyliśmy ją z delikatną srebrzystą szarością, która odnosi się do kory buku. Przy produkcji zadbałszy o wybór papierów spełniających najwyższe normy ekologiczne.

BB
2029

ISBN 978-83-972556-2-3

Ta publikacja to skrócona forma oferty konkursowej (bidbooka) w staraniach finałowych Bielska-Białej o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2029. W przygotowanie pełnej wersji zaangażowało się ponad trzysta osób. Współtworzyły ją m.in.: instytucje kultury działające w mieście, artyści, młodzież, osoby starsze, aktywiści, przedstawiciele biznesu, organizacje pozarządowych, środowiska akademickie i szkolne, partnerzy z Polski i Europy. Dzięki wyłożonej pracy, licznym spotkaniom i konsultacjom, na stu stronach zawarliśmy program działań i rozwoju miasta przez kulturę na najbliższe lata i rok tytułu ESK w 2029.

fot. Patryk Sawicki

Wierzę, że kultura ma ogromną moc i jest kluczem do pozytywnych zmian w naszych sercach i umysłach. Ostatnie wybory do Parlamentu Europejskiego pokazują skalę pracy, która jest przed nami, oraz to, jak ważną rolę odgrywa kultura we wspieraniu wartości europejskich, takich jak wolność, prawa człowieka i demokracja. Rywalizacja o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury jest siłą napędową zmian. Taka szansa pojawia się raz na pokolenie i jest znaczącym przedsięwzięciem angażującym całe miasto, w tym: artystów, pracowników sektorów kultury, edukacji, urbanistyki, przedsiębiorców, służby mundurowe i ratunkowe oraz ogół mieszkańców – młodszych i starszych, żyjących tu od lat i nowoprzybyłych. To niesamowita okazja do odkrywania nowych talentów i niedostrzeganych dotąd możliwości.

Jesteśmy przekonani, że kultura i przemysły kreatywne będą kształtować przyszłość naszego miasta, podobnie jak w przeszłości kształtowały je włókiennictwo i przemysł motoryzacyjny. W trakcie przygotowań do finału konkursu o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury Bielsko-Biała ponownie pokazało, że w naszym mieście jest miejsce na dialog między różnymi grupami społecznymi i sektorami miejskiego życia społeczno-gospodarczego. Wiemy, że jako społeczność mamy wspólny cel: tkanie dobrostanu.

Po ponownym wyborze na prezydenta miasta, u progu pięcioletniej kadencji, mogę zapewnić, że projekt Bielsko-Biała 2029 jest najważniejszym elementem mojego mandatu i ma pełne poparcie Doroty Piegzik-Izydorzycyk, Przewodniczącej Rady Miejskiej, oraz wszystkich członków Rady.

Jarosław Klimaszewski
Prezydent Bielska-Białej

CZYM JEST EUROPEJSKA STOLICA KULTURY?

Europejska Stolica Kultury to wyjątkowy konkurs organizowany przez Unię Europejską od prawie 40 lat, wyróżniający miasta z potencjałem i posiadające strategię kulturalną.

Początkowo ten tytuł wędrował do najbardziej znanych i ważnych historycznie centrów kultury, takich jak Ateny, Paryż czy Florencja. Jednak z biegiem lat jury konkursu postanowiło zmienić zasady, stawiając bardziej na przyszłość rozwijających się miast, podkreślając tym samym różnorodność regionalną Europy i wartość dialogu międzykulturowego.

Dzisiaj, to nie wspomniane metropolie są honorowane, ale właśnie mniejsze miasta, które biorą udział w rywalizacji o tytuł. Często są to miasta poprzemysłowe, które liczą zaledwie kilkanaście tysięcy mieszkańców. To, co je wyróżnia, to nie wielkość oraz długa i bogata historia, ale ambicja i strategia stawiająca w centrum ich rozwoju wydarzenia kulturalne, które traktowane są zarówno przez władze miasta, jak i mieszkańców, jako kluczowy element i impuls do śmiałych inicjatyw i dalszego, zrównoważonego rozwoju.

Co roku dwa miasta z Unii Europejskiej lub krajów stowarzyszonych otrzymują ten prestiżowy tytuł, co dla każdego kraju oznacza taką szansę raz na 13 lat. W 2029 roku Europejskie Stolicy Kultury będą pochodziły z Polski i Szwecji. Obecnie o zwycięstwie decyduje komisja konkursowa, w której skład wchodzi 12 niezależnych ekspertów z Europy.

DLACZEGO STARTUJEMY W KONKURSIE O TYTUŁ ESK 2029?

Wierząc w wyjątkowość swojej oferty kulturalnej i niepowtarzalny charakter, historię oraz ambicje miasta, Bielsko-Biała postanowiło podjąć wyzwanie i wziąć udział w konkursie na Europejską Stolicę Kultury.

Inspiracją stały się dla nas sukcesy i korzyści osiągnięte przez inne polskie miasta, zarówno te, które zdobyły tytuł (Wrocław będący ESK w 2016 roku), jak i te, które choć tytułu nie zdobyły (Katowice, Lublin), przeszły imponujące przemiany dzięki samemu udziałowi i kilkuletniemu wysiłkowi związanemu z przygotowaniem do konkursu.

Jesteśmy dumni, że Bielsko-Biała jest wygodnym miejscem do życia, jednocześnie zdajemy sobie sprawę, że możemy zrobić jeszcze więcej. Sam udział w konkursie to szansa na wprowadzenie pozytywnych zmian. Chcemy, aby nasze miasto rozwijało się w sposób zrównoważony, z kulturą napędzającą zmiany społeczne i gospodarcze.

Choć przemysł włókienniczy i motoryzacyjny to ważna część naszej historii, teraz koncentrujemy się na rozwoju Bielska-Białej jako centrum kultury i przemysłów kreatywnych, wierząc że uczyni to nasze miasto jeszcze lepszym miejscem do życia.

JAKI JEST NASZ POMYSŁ I CO NAS WYRÓŻNIA?

Chcemy wykorzystać kulturę do budowania dobrostanu, zarówno indywidualnego, jak i społecznego, uwzględniając różne jego aspekty, takie jak wolność i dążenie do szczęścia, rozwój osobisty, dbanie o zdrowie fizyczne i psychiczne. Dla nas kultura to nie tylko sztuka i wydarzenia artystyczne, ale też wspólne działania w mieście oraz dbanie o otoczenie – przyrodę, architekturę, a także nasza obecność w świecie wirtualnym.

Czerpiąc z historii i dziedzictwa włókienniczego Bielska-Białej, ale myśląc o przyszłości, *tkamy dobrostan* – to hasło promujące naszą kandydaturę pojawia się teraz w przestrzeni miasta i przy okazji wydarzeń. Chcemy, aby każdy mieszkaniec czuł, że ma realny wpływ na otaczającą rzeczywistość i na rozwój kultury w mieście, abyśmy razem tworzyli dobre miejsce do życia. Wierzymy, że to pomoże nam pokonać coraz częściej pojawiające się dzisiaj poczucie samotności i bezsilności oraz zbudować silniejsze więzi sąsiedzkie, także wśród różnych grup społecznych, angażując zarówno artystów, jak i mieszkańców.

foto. Patryk Sawicki

CO CHCEMY OSIĄGNAĆ, KANDYDUJĄC O TYTUŁ EUROPEJSKIEJ STOLICY KULTURY 2029?

1. Różnorodna oferta kulturalna

Chcemy, aby każdy mieszkaniec Bielska-Białej miał dostęp do szerokiej oferty wydarzeń i aktywności kulturalnych o wysokiej jakości artystycznej, które będą odpowiadać na różnorodne potrzeby i wspierać rozwój osobisty.

2. Rozszerzona współpraca międzynarodowa

Planujemy zacieśniać więzi z innymi miastami Europy, nie tylko w sferze kultury, ale także nauki. Wymiana doświadczeń oraz czerpanie z zagranicznych wzorców i rozwiązań działających w innych krajach pomoże Bielsku-Białej rozwijać się, a także otwórzę drzwi do międzynarodowych grantów i współpracy z wieloma instytucjami, uniwersytetami i organizacjami społecznymi.

Prywatna Szkoła Baletowa w Bielsku-Białej, fot. Symeon Czepczor

fot. Patryk Sawicki

3. Aktywne zaangażowanie mieszkańców

Chcemy, abyśmy wszyscy mieli realny wpływ na życie kulturalne miasta. Nowe inicjatywy takie jak Tkalnia Kreatywności czy Spłeceni Kulturą, o których informacje można znaleźć na stronie bb2029.com, będą zachęcać do wspólnego działania i wprowadzania pozytywnych zmian.

4. Większa dostępność kultury

Naszym celem jest, aby oferta kulturalna była dostępna dla wszystkich, niezależnie od możliwości finansowych czy specjalnych potrzeb związanych z jej odbiorem i udziałem w wydarzeniach.

5. Przyspieszenie realizacji planów

Choć nie planujemy nowych inwestycji z okazji Europejskiej Stolicy Kultury, udział w konkursie przyspieszy realizację istniejących planów i da mieszkańcom szersze możliwości do indywidualnych aktywności, większy wpływ na kształtowanie przestrzeni publicznej oraz rozwój i zróżnicowanie oferty kulturalnej.

6. Rozwój innowacji w kulturze

Chcemy wspierać twórczą innowacyjność i rozwijać kompetencje pracowników sektora kultury poprzez szkolenia, wymianę doświadczeń i współpracę w realizacji projektów kulturalnych z doświadczonymi partnerami z zagranicy.

7. Wielostronne partnerstwo między branżami

Pragniemy zacieśniać współpracę sektora kultury z innymi branżami, takimi jak sport, gastronomia, zdrowie czy IT, by wspólnie tworzyć atrakcyjną ofertę kulturalną.

8. Innowacyjny i atrakcyjny program kulturalny

Bielsko-Biała będzie oferować unikalny, innowacyjny program kulturalny, który podkreśli potencjał miasta i przyciągnie uwagę swoją atrakcyjnością na arenie międzynarodowej.

9. Wzmocnienie globalnej pozycji miasta

Zgodnie z ideą „myśl globalnie, działaj lokalnie” chcemy pozycjonować Bielsko-Białą jako miasto tętniące życiem i bogate kulturowo, budując międzynarodowe partnerstwa i angażując się w globalną współpracę i wymianę.

foto: Patryk Sawicki

JAKIE PROJEKTY KULTURALNE ZAPROPONOWALIŚMY?

W naszej ofercie konkursowej zaprezentowaliśmy 31 kluczowych projektów wybranych spośród kilkuset wydarzeń, które odbędą się w 2029 roku. Ta lista to jednak dopiero początek – w nadchodzących latach będziemy rozwijać istniejące projekty i ogłaszać nowe nabory.

Każdy z tych projektów wpisuje się w jedną z trzech głównych linii programowych, nazywanych przez nas niemi programowymi, są to: świadomość (ja), społeczeństwo (my) i otoczenie (świat). Wśród propozycji, które przedstawiliśmy w konkursie na ESK, znalazły się m.in.: *Czas uważności*, *100×100*, *Gigalalki*, *Europejska historia*, *Smak Europy*, *Po prostu graj!*, *Bez komentarza*, *Rzeki odzyskane*, *Nie z tej bajki*, *Al i ja*.

CZAS UWAŻNOŚCI

Uważność (ang. *mindfulness*) oznacza bycie w pełni obecnym i świadomym siebie: swojego ciała, umysłu, uczuć, nie tylko swoich mocnych, ale także słabych stron; umiejętność budowania relacji i rozwijania świadomego podejścia do natury i naszego otoczenia. Dziś, żyjąc w pędzącym świecie, z nadmiernie pobudzonymi umysłami i z ciągle rozpraszaną uwagą, trudno jest osiągnąć stan uważności. Kiedy jesteśmy świadomi i skupieni, uważność staje się kluczem do podejmowania ważnych decyzji w naszym życiu. Aktywuje do działania, ułatwia wyjście z bierności.

Uważność osiądana za sprawą sztuki i doświadczeń kulturowych pomaga nam być „tu i teraz”. Wpływa na nasz większy spokój psychiczny, redukuje stres, poprawia nastrój, wzmacnia odporność i poczucie własnej wartości – przekłada się więc bezpośrednio na nasze zdrowie psychiczne i fizyczne. Program *Czas uważności* będzie współtworzony z grupami społecznymi, które zazwyczaj nie są widoczne w naszym społeczeństwie lub nie mają decydującego głosu. Chcemy wzmocnić ich pozycję, pracować z nimi nad przywróceniem im sprawczości i zachęcić do coraz większej aktywności w życiu miasta.

Program zostanie zbudowany wokół pięciu podstawowych elementów, a zamknie się w 2029 roku pięcioma doświadczeniami publicznymi na dużą skalę:

DOŚWIADCZENIE 1 – PRZESTRZEŃ

Ponieważ eter uważany jest za przestrzeń między światami, poprosimy artystę Luke’a Jerrama, znanego z projektów *Moon* i *Gaia* o stworzenie wysokiej instalacji rzeźbiarskiej, która będzie widoczna z różnych części miasta. Artysta odniesie się do eteru, który – według filozofii przyrody – jest elementem wypełniającym przestrzeń.

Wokół tej kosmicznej instalacji zorganizujemy wydarzenia odnoszące się do uważności, koncentrujące się na sferze mentalnej i fizycznej. Zostaną one zainaugurowane koncertem w wykonaniu Cavatina Philharmonic Orchestra. Będzie to wydarzenie relaksacyjne dla tysiąca osób leżących na łóżkach.

DOŚWIADCZENIE 2 – OGIEN

W naszym społeczeństwie jest wiele osób, które są „niewidzialne”, ponieważ ich głos nie jest wystarczająco słyszalny, a najsilniejszą osobą jest ta, która krzyczy najgłośniej. W odpowiedzi na ten problem artyści będą pracować nad nawiązaniem dialogu z ludźmi, których relacja z dźwiękiem różni się od powszechnie doświadczanej. Przypisujemy tej kwestii symbol ognia. To pewność siebie, dyscyplina, odwaga, ale także gniew. To te uczucia bywają siłą napędową zmian. Zaproszony artysta wraz z lokalną społecznością niesłyszących osób da wyraz ich zbiorowemu doświadczeniu poprzez rysunek, performance i wideo. Będzie to odpowiedź na systemową nierówność, której doświadczają na co dzień.

Between Music_AquaSonic_Nanna Bech fot. Charlotta de Miranda

DOŚWIADCZENIE 3 – ZIEMIA

Stworzymy dużą instalację o bakteriach i grzybach, o zmieniającym się rytmie procesów naturalnych. Zostanie ona umieszczona w nieczynnej ciepłowni zlokalizowanej w dzielnicy Wapienica (proces podgrzewania wody dla miasta poprzez spalanie węgla został wstrzymany). Projekt snuje opowieść o życiu, które toczy się wokół nas niezauważone – pod ziemią. Zapewni wgląd w różnorodne zjawiska z zakresu fizyki, chemii, biologii, zasad odżywiania, zagadnień związanych z życiem i śmiercią oraz umiejętności przetrwania.

DOŚWIADCZENIE 4 – POWIETRZE

New Harmonic Fields – instalacja instrumentów dętych stworzona przez kompozytora Pierre'a Sauvageota będzie zlokalizowana w otwartej przestrzeni, blisko natury. Publiczność prowadzona przez niedowidzących przewodników podążających za dźwiękiem zostanie zaproszona do wędrowania od jednego instrumentu do drugiego i stworzenia własnej emocjonalnej podróży budującej wizualne obrazy nawet przy zamkniętych, niewidzących oczach.

W tworzonej we współpracy z osobami z niepełnosprawnościami intelektualnymi i seniorami instalacji *Symfonia oddechu*, zlokalizowanej w przestrzeni publicznej miasta, artystka wizualna i artystka oddechu Dobrawa Borkała zaprosi nas do rozważenia subtelnej współzależności ekosystemów – ciągłej wymiany gazów między produkującymi tlen roślinami a ludźmi – symbiozie kształtującej nasze wspólne środowisko życia.

DOŚWIADCZENIE 5 – WODA

Projekt prowadzony przez Between Music będzie badał zjawisko kojących właściwości wody.

Większość badań miejskich związanych z dobrostanem koncentrowała się dotychczas na wpływie terenów zielonych. Jednak w ostatnich latach okazało się, że niebieskie przestrzenie – takie jak morza, jeziora, rzeki i kanały, mogą przynieść podobne korzyści dla naszego zdrowia psychicznego. W naszym regionie nie możemy narzekać na brak opadów, dlatego chcemy skupić się na ich przechwytywaniu i magazynowaniu wody. Ten cyfrowy projekt artystyczny podkreśli znaczenie niebieskiej przestrzeni w naszym życiu, przestrzeni miasta i w środowisku.

100×100

ZAMKNIĘCIE OCZU NIE POWODUJE CIEMNOŚCI.

Zamknięcie oczu przywołuje obrazy żyjące w pamięci. I gdybyśmy zrobili to samo jako miasto, jako Europejczycy, gdybyśmy wszyscy zamknęli oczy i zebrali obrazy, które wówczas widzimy, opowiedzielibyśmy sobie historię o tym, kim byliśmy, kim jesteśmy i kim chcemy być.

100×100 to jeden z czterech flagowych projektów, które wyczarują obrazy i chwile definiujące naszą Europę. Będzie to kolekcja zarówno osobistych, jak i społecznych wydarzeń, których doświadczyły nasze rodziny, a także obrazy osób, które pomogły zbudować to miasto, a których już z nami nie ma, a także tych, którzy zniknęli lub wyjechali. Obrazy te zostaną wplecione w powstającą od 2025 roku wzorzystą tkaninę pomysłów i chwil. Do 2029 roku osiągnie ona imponującą długość 100 metrów i wysokość 3 metrów. Obejmie okres stu lat, od 1939 roku, kiedy od napaści hitlerowskich Niemiec i ZSRR na Polskę rozpoczęła się II wojna światowa, do 2039 roku, dziesięć lat po naszym tytułowym roku, ponieważ chcemy wyobrazić sobie również naszą przyszłość!

Obrazy wybrane do włączenia do tego projektu zostaną wyłonione i uzgodnione w ramach dwuetapowego procesu. Po pierwsze, zaprosimy historyka o międzynarodowej renomie do współpracy z nami w celu zdefiniowania kluczowych momentów w historii Europy, które mogą zostać

uwzględnione. Po drugie, zespół artystów i animatorów kultury pod przewodnictwem światowej sławy polskiej artystki tekstylnej, Małgorzaty Mirgi-Tas, będzie współpracować z różnymi środowiskami lokalnymi (członkami Centrum Seniora, studentami, kościołami i związkami wyznaniowymi, organizacjami pamięci, więźniami, grupami mniejszościowymi), by zbierać historie i obrazy, które będą budować tematykę dzieła.

Każdy, kto będzie w Bielsku-Białej w 2029 roku, będzie miał możliwość aktywnego włączenia się w rozwój linii narracyjnej i procesu twórczego. Efekt projektu 100×100 będzie dostępny dla wszystkich na całym świecie za pośrednictwem Internetu.

Małgorzata Mirga-Tas, Roma-news, 2018, akryl, tkanina, płótno, 120×135 cm

GIGALALKI

OPOWIEŚĆ O MIGRACJI W CZASIE I PRZESTRZENI.

Polska przeżywa rozłam w kwestii migracji, niosącej ze sobą zarówno wspomnienia, jak i lęki. Zjawisko to przywodzi na myśl naszych rodaków, którzy zmuszeni byli opuścić swoje rodziny, aby szukać pracy poza granicami kraju. Otworzyliśmy nasze serca i drzwi dla setek tysięcy Ukraińców szukających schronienia po wybuchu wojny. Nasze troski dotyczą także migracji z Afryki i Bliskiego Wschodu – wielu ludzi utknęło przy nowo wybudowanym płocie na granicy pomiędzy Białorusią a Polską i jest wykorzystywanych przez Rosję jako element hybrydowej taktyki wojennej. W obliczu globalnego ocieplenia, migracje klimatyczne z południa staną się coraz bardziej intensywne. Konflikty i kryzysy zmuszają nas nie tylko do refleksji, ale przede wszystkim działania, stawiając przed nami wyzwania, których nie możemy ignorować.

Kim są migranci? Osobami, które przybyły z innego miejsca, obcymi, próbującymi przetrwać w kraju, którego języka i kultury nie znają? A może to przede mną stanie konieczność porzucenia dotychczasowego stylu życia i przeniesienia się do obcego kraju, którego języka ani kultury nie znam?

Bielsko-Biała dzięki Teatrowi Lalek Białaluka jest znanym na świecie centrum sztuki lalkarskiej. W naszym projekcie lalki będą wychodzić z teatru na ulice i place. W ciągu roku ESK ich liczba będzie rosła, aż wypełnią całe miasto. W działanie zostanie zaangażowanych kilkaset dzieci i dorosłych. Będą wyobrażać sobie „tych, którzy mogą przyjeść”, projektować i budować lalki oraz uczyć się je animować. Uczestnicy zanurzą się

foto: MC Morin

także w tradycję filmu animowanego – i to medium będzie wykorzystane w procesie twórczym.

W ciągu roku powstanie około sto Gigalalek – figur czterometrowej wysokości; dołączą do nich wielkie lalki z Burkina Faso i Ameryki Łacińskiej. Ci wyimaginowani ludzie będą towarzyszyć dziewięciometrowej wiklinowej postaci, która będzie rosłać przez cały rok, aż będzie gotowa wyruszyć w podróż dookoła świata. To będzie wspólna przygoda.

Historia Gigalalek rozegra się w czterech aktach: pojawi się wczesną wiosną, rozkwitnie latem, dojrzeje jesienią i odejdzie podczas ceremonii zamknięcia. Pełny scenariusz nie będzie ustalony z góry. Każda jego sekwencja, każdy kolejny odcinek, będzie ewoluować w miarę upływu czasu, w odpowiedzi na reakcje, jakie wywoła. Każda sekwencja będzie rozgrywać się w innym miejscu, na przykład na granicy między miastem a lasem; będą podejmowane próby przekroczenia rzeki, od wieków symbolizującej granicę; Gigalalki wyruszą z różnych części miasta, aby spotkać się w jego centrum.

EUROPEJSKA HERSTORIA

OPOWIEŚĆ O KOBIECIACH W PRZEMYŚLE.

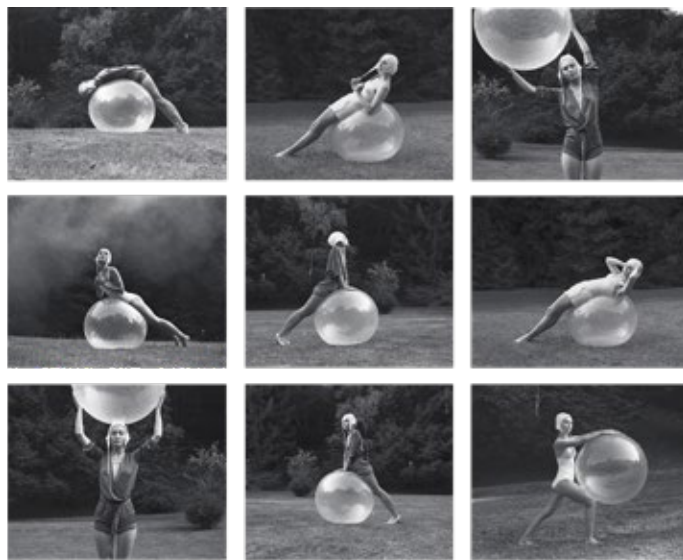
Doświadczenia kobiet w kształtowaniu tkanki społecznej obszarów miejskich stanowią sedno tego projektu – przeplatający się katalog praktyk życiowych i strategii przetrwania z różnych okresów historycznych zawirowań, kryzysów społecznych i gospodarczych czy wojen pokazany przez obiektyw artystycznej wrażliwości.

W Bielsku-Białej mobilna wystawa fotografiki Joanny Chudy uwarząliwia na niedoceniane społeczne i zawodowe role kobiet związane z kapitałem serca: budowaniem więzi społecznych, organizowaniem samopomocy, wychowywaniem dzieci. Projekt ukaże sylwetki kobiet w oparciu o materiały dokumentalne i archiwalne, łącząc dwa media artystyczne – fotografię i tkaninę. Szlak Kobiet będzie jedną z form upamiętnienia postaci związanych z przemysłowym dziedzictwem miasta.

Artystka Jenny Kagan (Wielka Brytania) wraz z zespołem, będzie pracować nad stworzeniem w Bielsku-Białej lokalnego echa pracy, wykorzystując zebrane historie i przedmioty, aby ukształtować specyficzny dla miejsca efekt dźwiękowy i wizualny. Współpracując z konsultantką kreatywną Helen Palmer (Wielka Brytania), Kagan nawiąże współpracę artystyczną z Muzeum Nauki i Przemysłu (Manchester/Bradford). Jednocześnie będzie współpracować z artystką wybraną i wspieraną w ramach programu rezydencyjnego Memorial Gestures, którego kuratorem jest Holocaust Centre North (Huddersfield), koncentrując się na wzmocnieniu niesłyszalnych kobiecych głosów w przemysłowym krajobrazie West Yorkshire, obszaru

o podobnych jak Bielsko-Biała tradycjach włókienniczych. Odkrywając te narracje, projekt zbada archiwa Holocaust Centre North, które dokumentują życie ocalałych z Holocaustu i uchodźców, którzy przesiedlili się do północnej Anglii, często wykorzystując tekstylia do odbudowy swojego życia, oraz archiwa Sunny Bank Mills, unikalnego zasobu reprezentującego ponad 180 lat produkcji tkanin.

Od początku projektu wszystkie regiony będą współpracować w celu wypracowania wspólnego podejścia badawczego. Prace artystów z Bielska-Białej i West Yorkshire zostaną zaprezentowane na wspólnej wystawie, w 2029 roku stworzymy wspólną stronę internetową, katalog oraz zorganizujemy konferencję.

„Niepamięć. Tożsamość ukryta”, Joanna Chudy

SMAK EUROPY

POŁĄCZENI RÓŻNORODNOŚCIĄ.

Wyobraź sobie, że możesz poczuć smak każdego kraju UE bez konieczności opuszczania Bielska-Białej. Co drugi tydzień 2029 roku poczujemy się jak na wakacjach, smakując, oglądając i wsłuchując się w europejski kolaż dziedzictwa kulturowego i spędzając czas na wspólnym tworzeniu wspomnień. Zorganizujemy 26 tygodniowych warsztatów, z których każdy zakończy się festą.

Warsztaty obejmą wymianę wiedzy z zakresu sztuki kulinarnej, tańca, muzyki. Zaprosimy międzynarodowych specjalistów z tych dziedzin, aby poprowadzili tygodniowe warsztaty dla 30 polskich adeptów tańca, kulinariów i muzyki, podczas gdy polscy specjaliści w swoich dziedzinach będą uczyć 30 studentów z zagranicy. Każdy tydzień zakończy się wielką festą, która obejmie kuchnię, taniec i muzykę z danego kraju (np. Grecji, Finlandii itp.), w której wezmą udział wszyscy uczestnicy i publiczność.

Stworzymy ogromną Księgę Smaków Europy (w wersji online i drukowanej), w której będzie można znaleźć wszystkie przepisy kulinarne, opisy tańców i utwory muzyczne prezentowane w ramach projektu.

foto. Patryk Sawicki

PO PROSTU GRAJ

JAKIE BYŁY NAJDIWNIJSZE ZAWODY, W KTÓRYCH BRALIŚCIE UDZIAŁ?

Weźmiemy udział w fińskim wyścigu eukonkanto, w którym biegnie się, niosąc ukochaną osobę! Będziemy rzucać długą, ciężką kłodą zwaną w Szkocji caber. Będziemy toczyć koła sera (!) u podnóża góry Dębowiec i rzucać jaskami w wyścigach – obie konkurencje są oryginalnymi grami rodem z Anglii. Świetną zabawę zapewni udział we francuskiej la soule, wczesnej formie piłki nożnej lub rugby, grze zespołowej rozgrywanej zwykle między sąsiednimi wioskami – trzeba będzie przenieść dużą, ciężką piłkę do przeciwległej bramki, co może prowadzić do zabawnych i chaotycznych konkursów fizycznych, bo gra właściwie nie ma reguł. Zagramy w hornussen, grę szwajcarską, w której uczestniczą dwie 16–20-osobowe drużyny, na zmianę uderzając w 78-gramowy nouss poruszający się z dużą prędkością po boisku. Zorganizujemy również fierljeppen – zawody rodem z Holandii, w których zawodnicy biegną sprintem do długiej tyczki, po czym wspinają się na nią, próbując wyładować jak najdalej po drugiej stronie przeszkody wodnej. Jest to gra łącząca technikę, siłę i odwagę.

Rywalizacja i wspólne treningi będą nie tylko szansą na zacieśnienie więzi i poznanie bardziej egzotycznych elementów europejskiej kultury, lecz także okazją do spędzenia czasu na świeżym powietrzu i pośmiania się.

Do udziału w rozgrywkach w duchu przyjaznej rywalizacji zaprosimy miłośników gier komputerowych, naszych mieszkańców i wszystkich, którzy odwiedzą Bielsko-Białą. Przy współpracy artystów stworzymy kolorowy podręcznik wyjaśniający zasady tych osobliwych gier.

W rozgrywkach i zabawach nie będą brały udziału zwierzęta, ponieważ zależy nam na ich dobrostanie. Oczywiście na pierwszym miejscu stawiamy zdrowie i bezpieczeństwo osób biorących udział w tych aktywnościach.

BEZ KOMENTARZA

CHODZI O RÓŻNORODNOŚĆ. CHODZI O CIEBIE, O MNIE, O NAS.

Dwuletni projekt, wykorzystujący rozmaite techniki artystyczne, który opiera się na idei mówiącej o tym, że nasze różnorodne tożsamości mają wartość. Zrozumienie odmienności jest prawdziwym źródłem wiedzy. Tworzenie relacji między ludźmi, skupianie się na indywidualnych cechach, a nie na tożsamości grupowej, to kluczowe umiejętności, które mogą być potężnymi narzędziami do budowania mostów porozumienia i poszerzania horyzontów. Zaprosimy artystów z całej Europy do stworzenia w przestrzeni publicznej prac pobudzających do dyskusji, wydobywających najbardziej bolesne i stygmatyzujące stereotypy.

RiminiProtokoll_ Staat4@Benno_Tobler

Stereotypy związane z narodowością, płcią, orientacją seksualną, niepełnosprawnością oraz religią wpływają na różne aspekty naszego życia. Projekt ten ma na celu pomóc nam zająć się tymi tematami poprzez prowokacyjne sztuki uliczne, zaskakujące wydarzenia i niezapowiedziane interwencje artystyczne. Prace zaangażowanych artystów zostaną wydrukowane lub zaprezentowane w dużym formacie i umieszczone w przestrzeni miejskiej bez podpisów i bez wyjaśnień – bez komentarza. Celem jest sprowokowanie społecznej dyskusji. Każda kampania będzie osadzona w kontekście przez serię debat po wydarzeniach z udziałem ekspertów z różnych dziedzin. W 2029 roku projekt zakończy się konferencją naukowo-artystyczną pod tytułem *Komentarz do Bez komentarza*, podczas której odbędzie się zakrojona na szeroką skalę interwencja Rimini Protokoll, realizowana we współpracy z ośrodkami akademickimi i organizacjami pozarządowymi.

RZEKI ODZYSKANE

NAD JAKĄ RZEKĄ ZBUDOWANO TO MIASTO?

Mamy eko-aktywistów, polityków i urbanistów, ale potrzebujemy narratorów, by serca i umysły nie były oderwane od rzeczywistości.

Nasze miasto wyrosło nad brzegiem rzeki Białej. Czerpano z niej wodę potrzebną dla przemysłu włókienniczego. Dostarczała energii do młynów i pierwszych fabryk. Z biegiem lat tutejsze rzeki i potoki stały się kanałami, a potem kolektorami ściekowymi. Niektóre zniknęły pod drogami i rozrastającym się miastem. Dziś Biała jest dużo czystsza niż kiedyś, jednak na skutek zmian klimatycznych wylewa w wyniku powodzi, które coraz częściej występują po obfitych opadach deszczu, a latem, gdy panuje susza – wysycha. Rzeka Biała jest dopływem Wisły, dlatego odpowiedzialne działania w Bielsku-Białej mają wpływ na nią i Bałtyk. Musimy zwiększyć retencję wody, chroniąc nasze lasy przed nadmierną wycinką i zaprzestając betonowania oraz prostowania koryt rzek i potoków. Chcemy przywrócić ich rolę społeczną i terapeutyczną, a także zwiększyć różnorodność biologiczną. Musimy też odblokować dostęp do rzek. Ale najpierw musimy zmienić serca i umysły. Musimy porozmawiać. A artyści mogą pomóc nam odnaleźć drogę.

Kolektyw Jeana Jacques'a został jednym ze zwycięzców otwartego naboru BB2029 Land Art 2024. Ich zwycięski projekt *Lanos* zaprasza ludzi do wzięcia udziału w tworzeniu dużej instalacji rzeźbiarskiej nad rzeką Białą na 2029 rok, która stanie się żywym, oddychającym świadectwem tętnącego życia środowiska naturalnego miasta.

Microbial Futures Lab, prowadzone przez artystkę i aktywistkę Evę Bublę, to wędrowne laboratorium, stale powiększająca się kolekcja przyszłych leków, zabiegów, rytuałów i narracji. Klinika Rzeki Biała stanie się lokalnym oddziałem Laboratorium, proponując spojrzenie na zdrowie w sposób holistyczny, jako przyjazne współistnienie pozaludzkich form życia, ludzkich ciał i zbiorników wodnych.

Program wzbogaci inicjatywa Cecylii Malik Siostry Rzeki, instrumenty wodne zasilane rzeką przez Pawła Romańczuka oraz interwencje artystyczne przygotowane przez grupę lIotope. Inicjatywa sztuk wizualnych Galerii Bielskiej BWA w Bielsku-Białej *Płynące ciała* zbada, w jaki sposób woda kształtuje to, co ludzkie i nie-ludzkie, jak wpływa na elementy mineralne, geologiczne, roślinne i obiekty cyfrowe. Współpraca naukowców i artystów zaowocuje interaktywną publikacją online i wystawą w Galerii Bielskiej BWA.

Siostry Rzeki

NIE Z TEJ BAJKI

PRZYSZŁOŚĆ ZACZYNA SIĘ NA PLACU ZABAW.

Swobodna zabawa na placach zabaw jest ważna dla rozwoju fizycznego dzieci, wspomagając ich zdolności ruchowe, takie jak równowaga, zwinność, koordynacja i świadomość przestrzenna. Światowa Organizacja Zdrowia sugeruje, że aktywna zabawa i możliwości nieustrukturyzowanej aktywności fizycznej przyczyniają się do rozwoju zdolności motorycznych u dzieci poniżej piątego roku życia. Place zabaw można jednak projektować zupełnie inaczej niż do tej pory. Mogą różnić się rozmiarem i funkcjami oraz być zbudowane z konwencjonalnych lub naturalnych materiałów. W trosce o zapewnienie dzieciom nieustrukturyzowanej aktywności fizycznej, niektóre z nich mogą być nawet zaprojektowane tak, aby zawierały elementy historii, narracji lub zadań, które, mamy nadzieję, silnie zaangażują dzieci w aktywność „nieekranową”.

Odwołując się do pięciu legend, pochodzących z północnej, południowej, wschodniej, zachodniej i środkowej Europy stworzymy pięć placów zabaw dla dzieci, które zostaną rozmieszczone odpowiednio w północnej, południowej, wschodniej, zachodniej i centralnej częściach Bielska-Białej. Każdy plac zostanie tak zaprojektowany, by mógł służyć jako scenografia do pokazu plenerowego. W proces projektowania zostaną włączone dzieci z Bielska-Białej i różnych zakątków naszego kontynentu. Po otwarciu placów zabaw zrealizujemy dwa warsztaty: jeden dotyczący tworzenia audycji, a drugi – krótkich animacji filmowych rozwijających narracje użyte do projektowania placu zabaw. Rezultaty prac warsztatowych zostaną udostępnione online.

Długoterminowym efektem tego projektu będzie pięć stałych placów zabaw prezentujących legendy z różnych części Europy. Możemy dostarczyć zatwierdzone plany pięciu placów zabaw wszystkim naszym partnerom, aby mogli korzystać z nich do tworzenia własnych rozwiązań.

foto. Patryk Sawicki

Szybki rozwój technologii sztucznej inteligencji otworzył nowe możliwości dla kreatywności i innowacji. Podczas gdy trwa debata na temat potencjału sztucznej inteligencji do zastąpienia ludzkiej kreatywności, dostrzegamy wyjątkową okazję do wykorzystania jej w celu wzmocnienia pozycji osób z ograniczeniami fizycznymi. Staramy się zapewnić platformę integracyjną, która korzystając z narzędzi sztucznej inteligencji ułatwi tym osobom realizację własnej kreatywności za pomocą głosu, ruchów gałek ocznych lub fal mózgowych.

Sztuczna inteligencja rewolucjonizuje sposób, w jaki wchodzimy w interakcję z technologią, umożliwiając osobom z niepełnosprawnością fizyczną, urazami lub chorobami wyrażanie swojej kreatywności w sposób, który nigdy nie wydawał się możliwy.

Nasz projekt koncentruje się na opracowaniu stacji roboczych korzystających z zaawansowanych rozwiązań sztucznej inteligencji, dostosowanych do potrzeb twórców z różnych dziedzin, w tym rzeźby (drukarki 3D), kompozycji muzycznej, pisania i sztuk wizualnych. Te stacje robocze zostaną dostosowane do różnych poziomów możliwości fizycznych operatora przy użyciu zaawansowanych technik sterowania, takich jak polecenia głosowe, śledzenie wzroku i interfejsy mózg-komputer.

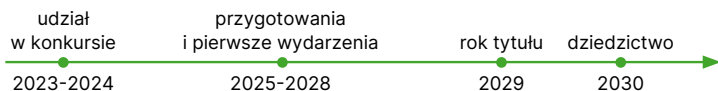
Zaprojektujemy i zbudujemy te innowacyjne stacje robocze we współpracy z wyspecjalizowanym zespołem badaczy. Po ukończeniu prac projektowych i konstrukcyjnych będziemy organizować warsztaty prowadzone przez specjalistów od sztucznej inteligencji i profesjonalnych artystów, zapewniając uczestnikom praktyczne szkolenia i wsparcie.

Do 2029 planujemy zaprezentować prace stworzone podczas tych warsztatów na interaktywnych wystawach. Wystawy będą nie tylko prezentować sztukę stworzoną przez uczestników, ale także oferować odwiedzającym możliwość tworzenia własnych dzieł przy wsparciu sztucznej inteligencji oraz innych uczestników warsztatów – tym razem występujących w roli ekspertów.

Dołączcie do nas w podróż do tego, by uczynić kreatywność dostępną dla wszystkich, niezależnie od ograniczeń fizycznych, zostańcie świadkami transformacyjnej mocy sztucznej inteligencji w sztuce.

ILE TO KOSZTUJE I JAKIE BIELSKO-BIAŁA MA Z TEGO KORZYŚCI?

Proces starań o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury to kilka ważnych etapów: od kandydatury, przez przygotowania i realizację wydarzeń, rok pełnienia funkcji i świętowania tytułu, aż po dziedzictwo, które pozostanie po tym wydarzeniu. Bielsko-Biała jest już w trakcie tego procesu od niemal dwóch lat, tworząc szczegółowy plan rozwoju miasta.

Dotychczasowy udział w konkursie nie uwzględnia finansowania zewnętrznego, jesteśmy jednak przekonani, że bez względu na wynik, zainwestowane środki i nasze działania przyniosą korzyści miastu. Nasz plan jest ściśle związany z długoterminową strategią rozwoju Bielska-Białej i może być realizowany etapami. Projekty takie jak Tkalnia Kreatywności, gdzie mieszkańcy aktywnie uczestniczą w tworzeniu inicjatyw, czy Spleceni Kulturą, wspierający młodych ludzi w rozwijaniu umiejętności w organizacji wydarzeń, będą przyczyniać się do wzrostu kompetencji i zdolności do pozyskiwania funduszy na nowe inicjatywy.

Przeprowadzony audyt dostępności stał się już podstawą dla miejskich inwestycji, które wykraczają poza minimalne wymogi prawne, podnosząc standardy dostępności przestrzeni publicznych dla osób o szczególnych potrzebach.

Jeśli zdobędziemy tytuł, program będzie finansowany z różnych źródeł:

- 32% z budżetu krajowego,
- 14% z funduszy regionalnych, głównie wojewódzkich,
- 12% z funduszy prywatnych,
- 32% z budżetu miejskiego,
- 6% z funduszy unijnych
- oraz 4% z innych źródeł.

Bielsko-Biała ma wiele do zaoferowania, naszym celem nie jest jednak masowa turystyka, lecz zrównoważony rozwój. Szacujemy, że w roku pełnienia funkcji Europejskiej Stolicy Kultury przyciągniemy dodatkowe 1,5 tysiąca turystów dziennie, z których każdy wyda średnio 400 zł (m.in. na nocleg, wyżywienie, bilety wstępu, pamiątki itp.). Szacujemy, że w w samym roku tytułu, czyli 2029, przełoży się to na 219 milionów złotych dodatkowych wpływów dla miasta. Dlatego, w dłuższej perspektywie promocja Bielska-Białej poprzez ESK wpłynie na odczuwalny wzrost ruchu turystycznego i zainteresowania inwestorów, a jedno zainwestowane euro przyniesie prawie 5 euro korzyści dla miasta.

Badania Clemensa Gerlanda pokazują, że posiadanie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury może zwiększyć ruch turystyczny o 6,2%, zatrudnienie o 3,2%, a PKB per capita o 4,34%. To realne, długotrwałe korzyści dla naszego regionu.

Nie planujemy nowych inwestycji infrastrukturalnych poza tymi, które są już uwzględnione w długoterminowym planie miasta.

fol. Patryk Sawicki

CO UDAŁO SIĘ JUŻ OSIĄGNAĆ?

Zaangażowanie mieszkańców

Największym dotychczasowym osiągnięciem jest zaangażowanie mieszkańców, którzy uwierzyli, że razem możemy dokonać prawdziwej zmiany. Otrzymaliśmy ponad 300 pomysłów na to, jak uczynić nasze miasto lepszym, a część z nich już zaczęliśmy wprowadzać w życie. Przed nami jeszcze dużo pracy, ale będziemy kontynuować regularne spotkania z mieszkańcami, by wspólnie pracować nad dalszymi działaniami.

Prace archeologiczne w Grodzisku w Starym Bielsku

Jednym z ważnych kroków było podpisanie listu intencyjnego dotyczącego prac archeologicznych na Grodzisku w Starym Bielsku. Dzięki zaangażowaniu lokalnych archeologów, Bożeny i Bogusława Chorążych, trwają teraz analizy zebranych danych i planowane są już prace wykopaliskowe.

Pierwszy ogród społeczny w duchu permakultury

Tworzymy pierwszy pilotażowy ogród społeczny w duchu permakultury przy ul. Krasickiego, we współpracy z Anną Chęć i Fundacją Świat w naszych rękach. To nie tylko miejsce do uprawy roślin, ale także przestrzeń edukacyjna. Liczymy na to, że wkrótce pojawią się kolejne takie ogrody – jesteśmy otwarci na tego typu sygnały, potrzeby i inicjatywy pochodzące od mieszkańców.

Lasy Społeczne Mieszkańców Bielska-Białej w Lipniku

Dzięki determinacji mieszkańców i współpracy ze środowiskami ekologicznymi, podpisaliśmy list intencyjny w sprawie utworzenia Lasów Społecznych Mieszkańców Bielska-Białej w Lipniku. Będą to obszary wyłączone z tradycyjnej gospodarki leśnej, służące ochronie przyrody.

Projekt ekologiczno-streetartowy na przystankach miejskich

Kolejny ekologiczno-artystyczny projekt to współpraca z artystami streetartowymi i Fundacją Szklane Pułapki. Dzięki temu projektowi, przystanki autobusowe i inne szklane powierzchnie, które stanowią zagrożenie dla wpadających na nie ptaków, zostaną ozdobione artystycznymi motywami. Projekt ten pokaże, że sztuka w przestrzeni publicznej może nie tylko ozdabiać nasze miasto, ale również pełnić funkcję praktyczną.

Audyty dostępności

Przeprowadzony został audyt dostępności przestrzeni publicznej dla osób o szczególnych potrzebach, aktualnie opracowywane są miejskie standardy dostępności, które posłużą przy nadchodzących rewitalizacjach i nowych inwestycjach.

Powstanie Rady ds. Rewitalizacji Zabytkowego Cmentarza Ewangelickiego

Powstała także Rada ds. Rewitalizacji Zabytkowego Cmentarza Ewangelickiego, która ma na celu otwarcie go dla mieszkańców i przekształcenie tego miejsca w park pamięci, łączący ekologię (ochronę bioróżnorodności, która się tam wytworzyła) z historią miasta i pamięcią o osobach, które przyczyniły się do rozwoju Bielska-Białej.

Międzynarodowe sieci współpracy kulturalnej

Wśród sukcesów warto wspomnieć, że dołączyliśmy również do międzynarodowych sieci współpracy kulturalnej, takich jak Culture Action Europe czy Culture Next, co otworzyło nam drzwi do nowych możliwości i wsparcia finansowego dla projektów kulturalnych. Pierwszym przykładem takiej współpracy jest projekt „Kultura nas łączy” realizowany przez Miejski Dom Kultury we współpracy z czeskim Broumovem.

foto. Marek Ogierń

foto. Patryk Sawicki

Jeśli interesuje Cię więcej szczegółów,
pełna wersja oferty konkursowej (bidbooka)
„Tkamy dobrostan” dostępna jest na stronie:
www.bb2029.com

Wydawca:

Instytut Kultury Miejskiej – Miasto Splotów
ul. 11 Listopada 24
43-300 Bielsko-Biała
na zlecenie
Miasta Bielska-Białej

Skład: Marek Klimek Studio Corner
Druk: Drukarnia Augustana

